

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سر دبیر: دانیال معمار

معاون ضمايم: حامد فوقانی
دبیر ویژه نامه: مهلا داریان
دبیر اجرایی: مجتبی یارزمان

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر، نرسیده به پارک‌وی،
کوچه شهید قریشی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
صفحه آرایی: مجید اصغری
عکاس: الناز صفامنش، آریا آملی رضا میرزایی و مصطفی سعیدی، تصویر بردار: مهلا داریان
ویرایش عکس: مرجان عبدالهیان، صفحه خوانی و حروفچینی: همکاران واحد فنی تحریریه
و با تشکر ویژه از دیگر همکاران موسسه همشهری

گذرگاهی برای سفر به ۷ هزار سال پیش

تپه حصار یکی از با ارزش ترین محوطه های پیش از تاریخ فلات ایران است

آثار کوزه شکسته‌هایی که روی تپه حصار پراکنده است

عبور ریل راه آهن از نزدیکی آثار باستانی در معرض تخریب

چشمه

نمایی هوایی از تپه ۷ هزار ساله حصار در کنار ریل راه آهن

به همراه اجساد سوخته مجاله شده و صدها پیکان سنگی به دست آمده که نشان از یک جنگ خونین دارد. فرهنگ تپه حصار دامغان با هجوم بیگانگان از سمت شرق نابود شده است و فقط در شاه تپه و تورنگ تپه ادامه پیدا می‌کند. حدود ۱۹۰۰ پیش از میلاد را می‌توان پایان فرهنگ حصار به شمار آورد. تا نزدیکی‌های ظهر در این تپه به جست‌وجو پرداختیم و هر بار که می‌خواستیم در آسمان خیالمان پرواز کنیم صدای قطار، ما را از خواب و خیال بیرون می‌آورد و با سرعت از کنارمان رد می‌شد. گهگاهی هم راننده با سوت مخصوص به ما سلامی می‌کرد و می‌گذشت و ما رفتنش را بدرقه می‌کردیم. صبح فردایش در اقامتگاه شیرآشیان با صبحانه‌ای شاهانه ما را راهی کردند؛ صبحانه‌ای با هزاران مزه مختلف که کشک ترشش، مربای پسته شیرین‌اش و کره محلی، خامه و حلوا آن را تماماً مخصوص کرده بود.

مسیر بازگشت همیشه طولانی می‌شود، اما این بار به طرز عجیبی راه کوتاه شده بود و ما سر از چشمه تلخاب لاسجرد در آوردیم. بعد از سرخه، تابلویی کوچک کنار جاده نصب کرده‌اند که رویش نوشته‌اند چشمه تلخاب و مسیری خاکی دارد به طول ۸ کیلومتر و بعد از پیچی طولانی نیزاری بلند و چشمه‌ای سبز رنگ دیده می‌شود. تلخاب دارای ۲ چشمه آب معدنی است که به دلیل وجود گوگرد بسیار زیاد، آب آن به رنگ سبز درآمده و طعم تلخی به خود گرفته است و همین ماده معدنی باعث شده تا این چشمه خاصیت‌های درمانی فراوانی داشته باشد. استان سمنان بیش از ۱۴۷ اثر تاریخی دارد و تاکنون بیش از ۸۰۰ اثر تاریخی، طبیعی و معنوی این استان به ثبت ملی رسیده است. در این سفر شگفت‌انگیز به یکی از قدیمی‌ترین تمدن‌های بشر رفتیم و به دوران کهن ایران از هخامنشیان تا قاجار نگاهی بسیار کوتاه و گذرا داشتیم. در سفر بعدی به دروازه کاسپین می‌رویم؛ جایی که مردمان قومس را به دریای خزر رسانده است.

بالاخره آن صبح مهم فرا رسید و ما به یکی از قدیمی‌ترین مناطق تاریخی ایران رفتیم. خورشید مایل در آسمان، نورهای طلایی رنگش را روی ریل راه آهن پشت تپه حصار ریخته بود. هر یک ربع، قطاری دقیقاً از نزدیک‌ترین قسمت تپه عبور و خاطرات کهن‌ترین تمدن تاریخ را سوار می‌کرد و با خود می‌برد.

تمام تپه زیر پایمان می‌لرزید؛ جایی که ۷ هزار سال، تاریخ را زیر خاک پنهان کرده بود. در تمام محوطه تپه، تکه‌های خرد شده سفال‌های تاریخی روی زمین ریخته شده که عصر نوسنگی و سفال را کنار یکدیگر جمع کرده بود. یک باستان‌شناس آلمانی در ابتدا این محوطه را شناسایی کرد و بعد از آن اشمیت آمریکایی در سال ۱۳۱۲ به ایران آمد و با قراردادی دوطرفه کاوش در این منطقه را شروع کرد. او در ابتدا به دنبال پایتخت تاریخی اشکانیان بود، اما کاخی ساسانی را در نزدیکی محوطه کشف کرد که اکنون اثری از آن باقی نمانده است و ستون‌هایی از آن را در موزه ملی ایران می‌توان دید. کاوش‌های دیگری طی سال‌های مختلف روی این منطقه انجام شده که نشان می‌دهد مردمان حصار، مردگان خود را عموماً به سمت پهلو و در حالت خمیده در چاله‌های ساده و قبور آجری دفن می‌کردند. در یکی از این جست‌وجوها اسکلت مادری را که حین زایمان فوت کرده بود کشف کردند که در موزه گرمابه سمنان نگهداری می‌شود.

هرچند که این محوطه مربوط به پیش از تاریخ است، اما بخش‌هایی از آن نیز متعلق به دوران تاریخی است. بناهای قلعه مانندی که در شمال و غرب آن از دوران اسلامی باقی مانده، قلعه دیگری که در شمس آباد در جنوب غربی آن به نام قلعه زرد متعلق به عصر زندیه و قاجاریه است و قلعه کهنه شامان که در جنوب آن خودنمایی می‌کند، همگی متعلق به بعد از اسلام است که در حوادث تاریخی، نقش بازی کرده‌اند.

در کاوش‌های اشمیت در این منطقه مقادیر فراوانی اشیای طلایی، نقره‌ای، سربی و انواع زیادی مهرها